Sayın Av. Nebil Varuy
Vakıflar han kat:1
Sirkeci/İstanbul

SENDiKA

20 Eylül 1967

Yıl: 2, S.: 22

Fiatı: 25 Kuruş

15 GÜNDE BİR ÇIKAR FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Utanma Olmayınca..

440 Sayılı Kanuna göre, kâr yapan müesseseler, personeline bir maaşı geçmemek üzere, kârın yüzde onunu ikramiye olarak vermesi gerekirken ve bu kanun 1964'de yürürlüğe girmesine rağmen, 1964'ten 1967'ye kadar işçilerin müessesede tam 4 yıllık kârdan hisseleri olduğu halde, bu işçi haklarının alınması yolunda ÇELiK—İŞ Sendikasının sen-ben kavgası ve çapsızlıkları yüzünden hiçbir olumlu gayretleri olmamıştır.

● OLCAY TUNA ●

Tüm işçilerin dikkatlerinden uzak olarak kapalı odalarda toplantı tertip edip, kendi kendilerinin ipe sapa gelmez sözlerine alkış tutarak, beceriksizliklerini ve zalimliklerini başarı göstermek çabası içinde bülten çıkararak, şöyle çalıştık böyle çalıştık diye mağdur ettikleri işçilerle alay eden Çelik-İş sendikasının basiretsiz ve cahil yöneticilerine nasıl çalıştıklarını biz anlatalım da ondan sonra milleti kör zannetmesinler:

1 — Maden-İş sendikası tarafından başlatılan ve bazı kısımlarınki de bitmiş olan işyeri değerlendirmesini durdurup, böylece işyerleri tesbit edilerek zam alan ve alacak olan binlerce işçinin en az ikişer bin lira zarara sokan bunlar.

2 — Kendileri haydi cahildiler ve kendilerine güvenemediler diyelim. Fakat dokuz bin işçinin içinde hiç mi kimse yok idiki, aslında işçi dahi olmayan, memurken işçiye selâm vermek tenezzülünde dahi bulunmayan bir şahsı işçiyi temsil etsin diye memurluktan isti-

(Sonu Sayfa 4 de)

Başyazı

ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

ENDER ETKİ

Yıllardır ülkenin millî gelirine emeğiyle, yaratıcı gücüyle vergisiyle katkıda bulunan, bu katkılarına rağmen gelir dağılımından emeğinin değerini alamıyan, ezilen hor görülen bir sınıf. İşçi sınıfı... ilerde, millî gelirden yeteri değin payını alamamanın, millî gelire kendileri değin katkısı olmayanlarca sömürülerek hor görülmenin nedenlerini farkedecek bir işçi sınıfı... olayları izleyerek en ince süzgeçten geçirircesine inceleyen, aldatmacalara için için gülen şuurlu bir sınıf ve aldatıyorum zannedenlere acımakta olan işçiler.

1963 yılında, işçilerin kazançlarına nisbetle fazla vergi verdikleri, bunun vergi adaletine dolayısile sosyal adalet ilkelerine uygun olmadığı kanısına varılarak, asgari geçim indirimini genişleten bir kanun kabul edilmiştir. Bu kanuna göre geçim zorluğu çeken ve buna rağmen yüksek vergi veren işçilerin geçim indirimleri yüzde 50 nisbetinde genişleyerek daha az vergi verecekler, böylece hem vergi adaleti kısmen sağlanmış olacak, hem de işçilerin geçim indiriminden doğan bütçe açığı başka kaynaklardan giderilmeyerek ya da giderilemeyerek asgari geçim indirimini genişleten kanun iki yıl ertelenmiştir. Böylece yıllarca bütçeye en sağlam vergi veren işçilerin bu yükü 2 yıl daha taşımaları uygun görülmüştür.

Cefakâr işçiler yıllardır ne yükler taşımışlar da gık bile dememişler elbet bunu da taşıyacaklardır. Nitekim iki yıl geçmiş asgarî geçim indirimi uygulanacak diye beklerken, 1966 yılı bütçe görüşmelerinde de asgarî geçim indirimi uygulanacak diye beklerken, 1966 yılı bütçe görüşmelerinde de asgarî geçim indiriminden doğacak olan açık, yine bu kanunu iki yıl

(Sonu S. 3 de)

İŞÇİ, POLİTİKA ve GİZLİ RAPOR

Avukat sayın Engin Ünsal 9 Eylül 1967 tarihli Milliyet Gazetesinde (İŞÇİ POLİTİKA VE GİZLİ RAPOR) başlıklı yazısında işçilerle ilgili olan, gizli rapor, iş kanunu, tasarruf bonoları, asgarî geçim indirimi,sosyal sigortalar kanunu, asgari ücret, Tarım iş kanunu ve hayat pahalılığını eleştirdikten sonra şöyle devam etmiştir: «SENDİKA VE PARTİLER işçilerin ve sendikaların politika ile uğraşmaları bizde her nedense yanlış anlaşılmaktadır. Sendikalar politika ile uğraşmaya başladı mı, sanki siyasî partiler sendikaların içişlerine müdahale edecek ve sendikaları kendi amaçlarına göre çekip çevirecek sanılmaktadır. Böyle bir görüşün yayılmasında elbette bazı sendika yöneticilerinin rolü olmuştur. Ama bir kaç çıkarcının davranışını bir eylemin bütününe genelleştirmek doğru değildir. Sendikaların politika ile uğraşmaları aslında partilerin, sendika işlerine karışması değil, aksine sendikaların parti işlerine karışması anlamını taşır.

Burada önemli olan, sendikaların işine karışacağı partinin seçilmesinde gösterilecek olan dikkattir. Sendikalar kendi amaçlarına en yakın olan ve yönetici kadrosu bu amaçları gerçekleştirecek nitelikte olan bir parti konusunda karar kıldıktan sonra o parti ile pazarlığa oturmalı ve sendikaların gerçekleştirmek zorunda olduğu ilkeleri o partinin programına sokmalı bununla da yetinmeyerek sendikacılar o partinin içinde önemli yerleri ele geçirmenin mücadelesini yapmalıdır. Sendikacılar bir partiyi bu amaçla kendi etkileri altına alamadıktan ve işçi oylarını bu parti yararına kanalize edemedikten sonra o ülkede işçi haklarının geleceği sağlam temeller üzerine oturtulmuştur denemez.

İşçileri politik baskı altında tutmak amacı ile hazırlanmış gizli rapor olayı doğru ise bu demokratik bir ülkede demokratik ve hür sendikacılığa karşı girişilmiş bir tertipten başka bir şey değildir. İşçiler elbette politik eğilimlerini açığa vuracak ve inandığı politik eğilimin başarı kazanması

(Sonu Sayfa 4 de)

BİR İŞÇİDEN BİR İŞÇİYE MEKTUP

VAHİT IRGAT

«Ben, kendi kendime hiç durmadan soruyorum: Ülkemizdeki işçiler bir değil, bin değil; milyonların üstündedir. Sayı bakımından proleter sınıfı çoğunluğu sağladığı halde, neden devlet yönetiminde görev alamıyoruz ve neden Burjuva sınıfı ile sınıfımız arasında siyasal, ekonomik, bağımsızlık dengesini kuramıyoruz? Bunu yapamadığımız için bu soruların ardından binlerce soru çıkıyor karşımıza; Neden çocuklarımızı okutamıyoruz, neden çoluk çocuğumuzla hastane kapılarında sürünüyoruz? Neden her yerde hor görülüyor, neden haklı dâvalarımızda bile kapılardan kovuluyoruz?»

Her biri birer gerçek olan, kişioğluna düşündükçe acı veren sorularla süslenmiş mektubunuzun bir yerinde: «Bu sorular o denli çok ki, yazacak kâğıt bulmak kolay değil bu sorular o denli çok ki...» diye yakındıktan sonra, arap saçına dönmüş olan bu karma karışık konunun özüne giriveriyorsunuz: «Çünkü yönetim düzenini, politika alanında at oynatan Burjuvalar kontrolu altında bulundurmaktadır ve emekçi sınıfı böyle bir gücün karşısında bir denge kuramamıştır.»

Sonra işçilerin sendikalarda birleşmesini, emekten yana olan bir siyasî örgüte bir bütün haline gelip; ağırlıklarını ortaya koymayanlarının gereğinden söz ediyorsunuz. Oysaki bütün bunlar ne kadar gerçek, ne kadar güzel... ama emekçiler geri kalmış ülkelerde, daha sınıflarının farkına tamı tamına varmış değildirler. Çünkü onlar yönetimi kontrol altında bulunduran Burjuvaların süresiz ihaneti ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bugün emekçilerin çoğu bu ihanetin nedenlerini öğrenmeye başlamışlardır. Bütün emekçiler bu ihanetlerin ekonomik çıkarlara dayalı olduğunu anlayınca, emeğin değerini takdir etmeyen emek sömürücüleri haramzadeliğin rahatsızlığı içinde bunalıp kalacaklardır.

Oysaki Burjuva sınıfı hırslarına kulaklarını tıkasalar, ülkemizde en az emekçiler kadar emek - sermaye dengesi kurulmasını isteseler, sosyal adalet düzeninin kurulmamasına imkân yoktur. Bu konuyu derinlemesine düşünecek olursak Sosyal adalet düzeninin, emekten daha çok sermayenin garantisi olduğunu görürüz; çünkü hiçbir emekçi namuslu sermayenin aleyhinde değildir. Bugünün emekçileri, emek ve sermayenin birbirini tamamlayan üretim unsuru olduğunu bilmektedir.

«İnsanî duygulardan yoksun bulunan Burjuvalar emek-sermaye ilişkilerini kökünden kavrasalar, bir sosyal adalet düzeni uygulanabilse; geri kalmış ülkeler hem kalkınır ve de bir uygarlık alanına çıkmış, yaşanası ülke olurdu.» diyorsunuz.

Bütün işçiler, bu mektubunuzu okuyunca size, haklısınız, diyeceklerdir.

— Haklısınız...

SEÇMELER

KÖLELİK ve ÖTESİ

VEDAT GÜNYOL

İnsanların bir bölüğünü köle ruhuyla yetiştirme sanatı çok eski bir sanat. Efendilerin yararına uygun, çıkarına elverişli, çok akıllıca bir sanat. Öylesine akıllıca ki, aklın mantığın gözünü boyamış, her çeşit yönetimin göbeğinde tahtını kurmuş, hâlâ da kuruyor.

İşe İslâmdan başlamaya lüzum yok. Koca Atina demokrasisi meydanda. Felsefenin, bilgeliğin, aklın aklını çelen, bir solukta anlayışını yok eden hep o efendi ahlâkı değil mi? İslâmın kurucusu neden köleliği bir kalemde silkip atamamış? Efendinin rahatı, dünya cennetindeki esenliği mi öyle buyurmuş? Hem efendi bu dünyanın rahatıyla yetinir mi ki? Öbür dünyayı da güvenlik altına alması gerek. Din uluları da köle alır, köle bağışlarmış. Kölelik meşru oldu demektir. Ama, iman ağacının dallarından biri, kölenin özgür kılınmasını istiyor. Bir köleyi özgür kılan kimse, cehennem ateşinden bir köle boyu uzak kalırmış. İşte size öbür dünya rahatının anahtarı. Bu dünyada alabildiğin kadar köle al, sonra bir bir salıver boy boy ateşten uzaklaş. Ama yoksulun halini sorma. O, bu dünyada da ateşin ortasında, öbür dünyada da.

Din yoksulu yoksul, varlıklıyı varlıklı tanıyor. Kendi mantığına uygun bir düzen. «Yarabbi şükürcülük» de bu düzenin bekçisi. Koca Osmanlı İmparatorluğu bu düzeni yıkmamış. Sadaka ahlâkı, varlıklının silâhı, yoksulun desteği olmuş. Varlığını ne yoldan olursa olsun arttır, küpünü doldur. Sonra aç sofranı yoksullara. Hem minnet altında bırakırsın, hem malını mülkünü güvenlik altına alırsın. Avuç açtırmadan, alnının teriyle ekmeğini kazandırmanın onurunu kim düşünsün?

Onsekizinci yüzyıl sonlarında, İstanbul imaretleri her gün otuzbinden fazla insanı doyururmuş. Hani toplumun kişiye iş sağlayan, iş ile birlikte emeğinin eksiksiz karşılığını, o karşılık yanında onurunu veren düzen?

Kanuni Süleyman'dan bu yana bir iki yüzyılın düşünüşünü yansıtan klâsik bir kitap var: **AHLÂK-I ALÂİ.** Bugünün gençliği, dünün ahlâk görüşünü türlü yönleriyle bu kitaptan bir güzel öğrenip, devrim Türkiyesindeki insanca yerini kavrayabilir. AHLÂK-I ALÂİ aslında ısmarlama bir eserdir. Kınalızade Ali Efendi, Şamda beylerbeyi Ali Paşa için kaleme almış onu. Bu esere, ilk Türk ahlâk eseri deniliyor. Aslında Aristoteles ahlâkının, Arap dünyasının ahlâk eleğinden geçip ağdalaşmış, bölümlere boğulmuş biçiminden başka bir şey değil.

Eser kurulu bir düzenin düşünüşünü yermek bakımından oldukça ilginç. Bir sürü erdem birimleri, ödev çeşitleri, güçlünün gücünü, güçsüzün güçsüzlüğünü uzun ömürlü kılmaya, kurtla kuzuyu sarmaş dolaş yaşatmaya çalışıyor. Padişahların, paşaların efendilerin haklarını, bir de bakıyorsunu, geri kalanların ödevleri oluveriyor. Kitap aslında insanları ikiye ayırmakta güçlü güçsüz, efendi, köle-uşak.

Kölelerle ilgili bölüm. «gulâm ve cariye» satın alacaklara öğütler vermekte. Köle, bir ticaret eşyası gibi bakın nasıl tanımlanmış: Parayla satın alınan köle çok akıllı olmayacak, «az akıl ki çok hayat ile beraber olsun» Sonra, köle, cüretli, ateşli de olmayacak. Çünkü «cüret gazabın harekete geldiği zamanda hürriyet nedir, kölelik nedir unutuverir». Elden geldiğince parayla satın alınmış uşak kullanmalı ki «kalb muhabbeti ve kölelik bağı hür uşaklardan ekseriya daha fazla olsun...»

Uşak (tâifesi) üçe ayrılmakta: Birincisi tabiati itibariyle özgür; ikincisi tabiat itibariyle kul; üçüncüsü de şehvet itibariyle kul olanıdır. Birincileri evlât ve akraba gibi yetiştirmeli ve onlara saygı göstermeli. İkincileri binek hayvanları gibi kullanmalı ve onları o türlü eğitmeli. Üçüncüler de gulâm ve cariyelerdir ki, ihtiyaç oldukça kullanılır; onları «hakaret ve tezlil ile işe boşmak» gerekir.

İşte size, bir ahlâk kurumu ki, bütün görevleri, olanaklariyle çizilmiş, değişmez bir alınyazısına bağlanmış. Bizler bu kafadan kurtulmuşsak, her halde yakın zamanlarda kurtulmuşuz. Hürriyetçi Namık Kemal, Samipaşazade Sezai, cariyelerin acıklı kaderlerine boşuna mı göz yaşı döktürdüler. Namık Kemal'in İNTİBAH'ına bakın. Bir araç gibi kullanılan, satılan, Ali bey metresini unutsun diye bir oyuncak gibi ortalarda harcanan, sonunda canına kıyılan o zavallı Dilâşub'a boşuna mı acındırıyor bizleri? Nabizade Nazım'ın ZEHRA'sındaki Hüsnücemal'in o yürekler acısı hayatı, köleliğe karşı çok anlamlı bir «reddiye» değil mi?

Ekim 1953

DÜŞÜNDÜRÜCÜ SÖZLER

Derleyen: ALTAN ESİN

- Hür insanın vücudü hapsedilebilir, fakat ruhu asla.
  Jacques Amyot

- Bir şeyin benim milletime yararlı ama başka millete zararlı olduğunu bilsem hükümdarıma söylemezdim onu. Çünkü, önce bir insanım, daha doğrusu, ister istemez insanım ve Fransız oluşum bir rastlantıdır.
  Montesquieu

- Söz, yazı ve toplantı özgür olmalı. Eğer yurttaş sessiz ve hareketsiz kalmaya zorlanırsa dilsiz ve felçli bir yaratık haline gelir; kişiliği artık devlet politikasına bir etkide bulunamaz. Bugünkü sosyal düzende, insanın düşünce ve toplantı özgürlüğü olmazsa, kişiliği de koruna maz.
  Harold J. Laski

- Yargıcın değil, ister işçi ister aydın olsun, yaratıcının hüküm süreceği bir toplum olacaktır. **Nietzsche**

- Düşük devrimlerin birbirine karıştığı, tanrıların öldüğü, ideolojilerin tükendiği ve günümüzde değersiz iktidarların herşeyi yıkıp, inandırmayı bilmediği; zekânın, kin ve baskının uşaklığını, yapacak kadar alçaldığı bir tarihin mirasçısı olan bu kuşak, kendi içinde ve çevresinde, yavaş yavaş, yaşamanın ve ölmenin vakarını yapanları yeniden kurmak zorunluğunda yalmıştır. **Albert Camus**

- Ey proleterya çocukları ey gelen çağın kuşakları, sınav gününün gençleri sizler amansız savaşlar vereceksiniz, geri tepmeler sizi kuşkuya düşürse bile kendinizi yine toplayıp soylu everhard ile birlikte şöyle diyeceksiniz: (Bu kez yenildik, ama temelli değil. Çok öğrendik. Dâvamızı yarın bilgi ve disiplince daha da güçlenmiş olarak yine ortaya getireceğiz.) **Anatol France**

- Tasarruf hakkı, insanın içinde her zaman için uyarıcı bir güç olarak; yokluğu, çalışmayı durgunluğa ve giderek yok olmaya götüren bir hasım olarak var olmalıdır.
  Proudhon

- İster politik, ister ekonomik bakımdan olsun, imtiyazlı adam, yüreği ve kafası bozulmuş biridir. İşte size hiç bir istisna kabul etmeyen ve bütünüyle uluslara olduğu kadar, sınıflara, topluluklara ve bireylere de uygulanabilen bir sosyal yasa.. **Henri Arvon**

- İnsanlar gibi ulusların da çoğu yalnız gençliklerinde yumuşak başlıdırlar; yaşlandıkça yola gelmez olurlar. Bir defa töreler yerleşip, kör inançlar kökleştimi, artık onları düzeltmeye kalkışmak hem tehlikeli, hem boşunadır. Halk, ortadan kaldırmak için bile olsa, dertlerine kimsenin dokunmasını istemez, tıpkı hekimi görünce titremeye başlıyan akılsız ve ödlek hastalar gibi.
  J. J. Rousseau

BOZUK DÜZEN

Anadolunun
Adını bile bilmediğim bir köyünde
Doğan sen
Sığırtmaç olursun ireçber olursun
Büyüyünce
Öyle ilkel öyle yoksul

Neden
Büyük büyük kentlerin
Küçük küçük kondularında
Doğan sen
İşçi olursun, ırgat olursun, serkeş olursun
Büyüyünce
Öyle yoksul öyle ilkel

Neden
Görmediğin, bilmediğin kentlerin
Büyük büyük evlerinde
Doğan O
Bey olur, mebus olur, zengin olur
Büyüyünce
Öyle rahat öyle görkül
Neden
Savaşta ilk çağrılan
Cephede ilk ölen sen olursun
Neden
Savaşta en geride kalan
Ya da ülke ülke dolaşan
O olur

Tanrı işine benzemez bu düzen
Er-geç bozulur
Köylerden, kondulardan akın akın
Büyür doğmamışlığında bir ordu
Gelir kapılarınızda durur.

A. ZİYA
(İmece'den)

KAVGA

**Al kardaşım, al eline gürzünü,
Vur, zalimin zulmüne vur, vur be vur
Kendi rahatını kendi elinle
Zor değil be, kendin için kur be kur**

**Gitme eloğlunun kahpe ardından,
Yarası yok onun, bilmez derdinden,
Dost görünen düşmanını yurdundan
Domuzlar sürer gibi sür be sür**

**İşin mi var, damın mı var, hani nen?
Atılan sen, satılan sen, evet sen
Asker senden, vergi senden, oy senden,
Senden olmayandan hesap sor be sor**

**Emeğin çok, dermanın yok, günün dar
Oturup durmak mı, daha ne kadar
Boğazını sıkan hain bir el var,
Demirden de olsa, onu kır be kır**

**Yeter be her gelen seni taşladı,
Atılan taş kemiğine işledi.
Uyan artık senin kavgan başladı.
Yapış bir ucundan şuna gir be gir.**

İHSANİ
(İmece'den)

BASINDAN:

NE BİÇİM MİLLİYETÇİLİK BU

ÇETİN ALTAN

En çok kendisine milliyetçiyim diyenler hoşuma gidiyor Türkiyede... Herhangi bir konuda hiç bir fikri, hiç bir dünya görüşü olmayanlar, yetersizlikleri ve bilgisizliklerin saklamak için hemen bu sözcüğü elbise gibi giyinmeye çalışıyorlar. Halkı soymak için binbir martavalın belini bükenler de bunları peşlerinden sürüklemeye uğraşıyorlar...

— Sen nesin evlâdım diye sorunca;

— Milliyetçiyim bey baba diyen birini bulup azıcık kurcalayınız:

— Türkiye'nin ne kadar ormanı vardır:

Cevap:

— Vallahi bilmem, olacaktır.

— Bakır madenlerimizi ellerine geçirmek için Amerikalıların yaptıkları baskılar izledin mi?

Cevap:

— İzlemedim, olacaktır.

— Petrolün afişe fiyatıyla pazarlık fiatı arasındaki fark yüzünden Türkiye'nin on yılda yediği kazığın yekûnunu merak ettin mi hiç?

Cevap:

— Etmedim, olacaktır.

— İstanbul'un su meselesini inceledin mi?

— İncelemedim.

— On sekizinci yüz yılla, on dokuzuncu yüz yıl ve yirminci yüz yıl arasındaki milliyetçilik akımlarının ortak ve değişik noktaları nelerdir hiç araştırdın mı?

— Araştırmadım.

— Amerikanın Türkiye'ye hangi anlaşmalarla sızdığını gözden geçirdin mi?

— Geçirmedim.

— İhracat mallarımızdaki gitgide düşen fiatla, ithal ettiğimiz mallarda gitgide artan fiattan kimlerin yararlandığını ve on yılda bunun yüzdesini dert edinip öğrendin mi?

— Öğrenmedim.

— Yatırımların kaçta kaçı lüks meskenlere gidiyor biliyor musun?

— Bilmiyorum.

Böyle daha yüzlerce soru sorabilirsiniz. Alacağınız cevaplar arasında dişe dokunur bir tanesine kolay kolay rastlayamazsınız.

Kendi ülkesinin en can alıcı meselelerini bilmeden ve bunları düzeltmek için hiç bir fikri çaba harcamadan milliyetçiyim dye dolaşmak Türkiye'ye has özelliklerden biridir.

Türkiye'ye has özelliklerden biridir çünkü çağımızda milliyetçilik hareketi diye geri kalmış ülkelerin o ülkeleri sömürenlere karşı açtığı savaşa denilmektedir.

Cezayir milli hareketi, Kongo milli hareketi, Vietnam milli hareketi gibi...

Bu yüzdendir ki Amerikan liderleri:

— Barutun icadından sonra en tehlikeli icat milliyetçilik hareketleri olmuştur, demektedirler...

Sadece Türkiyede kendisine milliyetçi diyenler bu savaşın dışındadır ve hattâ bu savaşa karşıdır...

Böylesine bir milliyetçiliği yeryüzü ilk defa görmektedir.

— Sen nesin evlâdım?

— Ben milliyetçiyim bey baba?

— Nerden belli milliyetçi olduğun evlâdım?

— Biz solculara karşıyız bey baba.

— Evlâdım geri ülkelerde solcu akımlar milliyetçi akımlardır. Çünkü ülkeyi sömüren dış kuvvetlere karşı çıkarlar. Sen hem sömürüye karşı çıkanlara karşısın, hem de milliyetçisin nasıl oluyor bu zıtlık?

— Ben Amerikadan yana milliyetçiyim bey baba.

— Peki Hindistan İngiltere'nin sömürgesiyken İngiltereden yana olan Hintliler milliyetçi sayılabilirler miydi?

— Sayılamazlardı bey baba...

— Türkiye de bugün Amerikanın sömürgesi gibi bir şey. Sen hem milliyetçisin, hem de nasıl Amerika'dan yanasın...

— Amerika olmazsa Rusya gelir bey baba...

— Yâni Türkiye bağımsız bir devlet olarak ayakta duramaz. Ya Amerikanın ya Rusyanın mutlaka uydusu olmak zorunda. Bunu mu demek istiyorsun evlâdım...

— Evet bey baba...

— Böyle düşündüğün için de milliyetçisin...

— Evet bey baba...

— Allahtan ki Türkiye'deki bütün milliyetçiler senin gibi değil evlâdım.

Gerçekten de Türkiye'deki bilgisizlikten, dondurulmuş ve şartlandırılmış kafalardan yararlanılarak milliyetçi fikri dumura uğratılmak istenmiştir. Türkiye uydu olmadan yaşayamaz inancı milliyetçi bir düşünce gibi bazı beyinlere sokuşturulmuştur.

Bu propagandayı yapanlar ise tıpkı birinci milli mücadele yıllarında olduğu gibi yabancılara satılan ve satılmışlıklarını milliyetçilik gibi göstermeye kalkanlardır.

Her konuda kedinin fareyle oynaması gibi oynamak istenmiştir Türkiye ile... Sosyalistler ortaya atılmasa vatana sahip çıkmasa daha uzun yıllar bu yutturmacalar devam edecekti.

(AKŞAM'dan)

ÖRNEK TOPLU SÖZLEŞMELER

TÜRKİYE MADEN—İŞ SENDİKASI İLE ÜNİLEVER—İŞ TİCARET SANAYİİ TÜRK LİMİTED ŞİRKETİ ARASINDA YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN PARÇALAR

F — ÜCRETLER VE SOSYAL YARDIMLAR:

Madde: 21 — 1.4.1966 tarihinden itibaren bütün işyerlerinde uygulanmak üzere ücretlere % 23 nisbetinde zam yapılmıştır.

a) Bu zam ücret kademelerine göre en az % 21 olarak değişik nisbetlerde uygulanacaktır.

b) Bu ücret zammı tatbikinden sonra asgari ücret saatte 218 kuruştan 282 kuruşa çıkarılmıştır.

c) Ücret zamları için tavan ücreti 3000 TL. olarak tesbit edilmiştir. Bu tavanın üstünde kalan ücret kesimi zamdan yararlanamaz.

Madde: 22 — Ücret kademeleri işyerinde şirket tarafından yapılan iş değerlendirmelerine göre tesbit ve tanzim edilir.

Madde: 23 — İşçi ücretleri her hafta sonunda Cuma ve Cumartesi günleri işyerinde iş saatleri içinde avans şeklinde ve ay sonlarında işyerinin aylık hesap kapama tarihlerini takip eden hafta nihayetinde kat'i hesap şeklinde ödenir. İşçinin muvafakatine bağlı olmak şartiyle şirket aylık tediyede de bulunabilir.

SOSYAL YARDIMLAR:

Madde 24 — a) Yemek — İşçilere işyerinde üç kap'tan müteşekkil ve vasati 1800—2000 kalori değerinde bir yemek verilir. İki saatten ziyade fazla mesai yapan işçi bir öğün daha yemek hakkını kazanır. Haftalık yemek listeleri sendika temsilcileri ile müştereken tanzim edilir. İşverence, yemek vermek imkânının bulunamadığı hallerde işçiye yemek bedeli olarak 4.50 TL. ödenir.

b) Her işçiye, her ay 5 kiloluk bir teneke vita yağı ücretsiz olarak aynî yardım olarak verilir.

c) İşçinin, işyerindeki hizmet süresi içinde evlenmesi halinde bir defaya mahsus olmak üzere 500 TL. lık evlenme yardımı yapılır. Bu yardıma hak kazanabilmek için asgari 6 aylık hizmet süresi aranır. Evlenen karı ve kocanın birlikte şirkette çalışmaları halinde ikisi birden bu yardımdan istifade ederler.

Doğum yardımı: İşçinin veya eşinin kanuni evlilik müessesesi içinde çocuğu olması halinde her çocuk için 500 TL. lık doğum yardımı yapılır. Bu yardıma hak kazanabilmek için en az bir aylık süresi aranır. Doğum yardımı 6 aylık hamilelikten sonra doktor raporuna istinaden tediye edilebilir. Karı ve kocanın işyerinde birlikte çalışmaları halinde bu yardım her ikisine birden yapılır.

e) Ölüm yardımı: İşçinin eşi, çocukları, ana ve babası üvey çocuk, üvey ana ve baba kayın peder ve kayın validesinin ölümü halinde işveren 500 TL. lık bir yardım yapar. Bu yardım için muayyen bir hizmet süresi aranmaz.

Madde 26 — b) İstirahat müddeti 7 güne tecavüz ettiği takdirde Sosyal Sigortalar Kurumunca işçiye yapılan ödemeler istirahatli kaldığı her gün için esas ücret üzerinden hesaplanan net gündeliğinin % 100 üne tamamlanır.

Madde: 27 — a) Yılbaşı ikramiyesi yıl sonunda, asgari brüt 185 liradan aşağı olmamak şartile, bir haftalık ücret tutarında yılbaşı ikramiyesi verilir.

b) Bayram ikramiyesi: Şeker bayramından evvel bir aylık ücretin % 65 tutarında, asgari haddi brüt 625 lira azami haddi 1300 lira olan bir ikramiye verilir.

c) Hediyeler: İşçilere şeker bayramında bir kutu şeker, Kurban bayramında iki kilo et, Cumhuriyet bayramında iki kilo sana yağı, yıl sonunda muhtelif yiyecek ve kullanılacak eşyaları muhtevi asgari 100 lira kıymetinde bir paket hediye verilir.

Madde: 28 — Primler: Şirket, çalışılan saatler için, iki vardiye çalıştığı takdirde % 6, üç vardiye çalışıldığı takdirde ise % 10 vardiye primi ödenir. Yalnız şoförler için, senede bir defa tediyede bulunulmak üzere ve kilometre raporları ile tevsik edilmek v arabaya herhangi bir hasar vermemiş olmak şartile ilk 20.000 Km. için kilometre başına 2 Krş. 20.000 i aşan Km. başına ise 0.75 Krş. Kilometre primi ödenir. Devamlı olmayan vardiye çalışmaları halinde işyerindeki cari sistem uygulanacaktır.

(Sonu S. 4 de)

ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

(Başı S. 1 de)

daha ertelemek suretiyle kapatılmak yoluna gidilmiştir. (Türk-İş yönetim kurulu üyesi olan milletvekilleri de bu ertelemeye katılmışlardır.) Bu arada bazı işlem noksanlıkları yüzünden 1966 yılı Ocak ve Şubat aylarında erteleme uygulanamayarak işçiler indirimli olarak az vergi vermişlerse de, indirimden faydalandıkları para Mart ayında geri alınmıştır.

Tarih: 31 Mayıs 1967 Bakanlar, Sendikalar toplantısında «Çalışma Bakanı sayın Ali Naili Erdem, asgarî geçim indirimini yüzde 50 nisbetinde ertelenen kanunun işçilere tatbik edilmemesi için bu ay içerisinde bir kararname çıkarılacağını söylemiştir. Hükümet (bazı sınıflara bu kanunun uygulanmaması) yolunda kendisine verilen yetkiye dayanarak çıkaracağı kararnameyle gelecek aydan itibaren işçiler maaşlarını 15 - 60 lira arasında fazla alacaklardır.» (DİSK genel Başkanı bu toplantıya DİSK yöneticilerinin davet edilmemiş olması üzerine, Başbakana protesto telgrafı göndermiştir.) Asgari geçim indiriminin ikinci ertelenmesinin üzerinden bir buçuk yıl geçmiş geriye yalnızca altı ay kalmış, bu kalan altı ay nasıl bir ay ki erteleme kararnameyle kaldırılmak istenir? Sonradan da ne olduysa oldu 3,5 ay geçtiği halde bahsi geçen kararname çıkmadığı gibi sözü de edilmez oldu. Üstelik Çalışma Bakanı olarak sayın Ali Naili Erdem görevine devam da etmekte.

Bizim, asıl üzerinde durduğumuz bu durum karşısında Türk-İş'in bunu da anlayamayıp uyuyup kalması. Kendilerine sorarsanız biz uyumuyoruz derler öyleyse işçileri uyutmağa çalışıyorlar ya da yardımcı oluyorlar ki bu da uyuduğunu gösterir çünkü; işçiler yukarda söylediğim gibi artık her olayla ilgilenerek en ince ayrıntılarına değin değerlendirmektedir.

Haziran ayında kararname çıkmadı yapılacak iş en azından, bir bundan böyle tutulmayacak sözlerin yapıldığı toplantıya katılmıyoruz diyerek 6 ayda bir yapılan toplantıyı protesto etmek bunu nedenleriyle kamu oyuna duyurmak olmalıydı. Bunu da yapamadıktan sonra en dürüst yol biz işçilere faydalı olamıyoruz demeleridir. Belki de işlerinin çokluğundan zaman ayıramıyorlar. Ne yapıyorlar diye sorarsanız bana kalırsa uyuyup uyanıp yalnız (kara liste). İşçiden yana olanlar, bu sınıfın sorunlarını çözümlemede çaba harcarlar. Kandırmaca yollara başvuranlar ise samimiyetsizlerdir.

UTANMA OLMAYINCA

(Başı S. 1 de)

fa ettirip iş kanununa tâbi yaparak bu, dokuz bin işçinin izzeti nefis meselesi ve yüz karası olacağını düşünmeden fabrika yönetim kuruluna aday gösteren bunlar.

3 — 440 sayılı kanuna göre kâr yapan müesseseler personeline, bir maaşı geçmemek üzere kârın yüzde onunu ikramiye olarak vermesi lâzımken ve bu kanun 1964 te yürürlüğe girmesine rağmen 1964 ten 1967 ye kadar işçilerin müessesede tam 4 senelik kârdan hisse hakları olduğu halde, beceriksizlik ve cesaretsizliklerinden, bir de kişisel çıkarları yüzünden kanunun tanıdığı bu hakkı almak için ufak bir çaba sarfetmeyen bunlar.

4 — Fabrika içinde bir kantin var. Bu kantinin önünde işçiler hep kuyruk tutmuş haldedir.

Kel başa şimşir tarak misali; yemeklerin kalitesi her gün biraz daha bozulurken KAFETERYA usulü yemek diye tantana ile açtıkları yemekhaneden sonra fabrikada yemek yemeyen işçilerin sayısı gün geçtikçe kabarmaktadır. Her geçen gün kalitesi biraz daha bozulan yemeklerden yiyerek sıhhatinin bozulmasını istemeyen işçiler soluğu kantinde alırlar. Geliri memurlar kulübüne ait olan bu kantini çalıştıranlar da piyasanın ne kadar kalitesiz gıda maddesi varsa, kantine onu getirir ve pahalı satarlar. Çöp bidonlarının içine bakılırsa kantinden alınan sirke gibi ekşi üzümlerle doludur. Zavallı işçi böylece yağmurdan kaçarken doluya tutulur.

İşçinin evinden ve köyünden yemek için getirdiği yoğurdu fabrika kapısından sokmayan yöneticilere, kantini kontrol etmelerini, çürük ve temiz olmayan maddelerle işçinin sıhhatinin bozulmamasını ve işçiye fahiş fiyatla mal satılmamasını söyleyecek medenî cesareti kendilerinde bulamayan veya bu hallere göz yuman bunlar.

5 — İnsaf ve merhametten yoksun, tam manasile bir işçi düşmanı olan bir şahsın hastaneye baş hekim olmasını alkışlayıp hakkında müsbet kanaat beslenmesine çaba sarfeden bunlar.

O doktorki şimdiye kadar kendisinden memnun olan tek işçiye dahi rastlanmamıştır. O doktor ki işyerinden gönderilen âcil bir kazalıyı öğleden sonra gel diye başından savacak ve hastaneden çıkıp gidecek kadar gaddar ve zalim bir kimsedir.

6 — Bu ana kadar yapılan birçok kanunî grevleri ertelemesile Paşabahçe ve Çorumlu temizlik işçilerini perişan etmesile Zonguldak' ta 30 kuruş için direnen işçileri kurşunlatan hakkının ve emeğinin yüzde biri dahi olmayan bu zammı istedi diye onları öldürten zihniyete alkış tutup Zonguldak işçisine komünist demesile ve yönetim kurulunda bulunan bir şahsın başkanlığını yaptığı bir komisyonda hazırlanan ve işçiyi işveren karşısında meflûç bir hale koyan, eskisinden de çok kötü bir iş kanunu çıkartmasile yüzde yüz işçilerin karşısında olduğu aklı başında olan herkes tarafından bilinen Türk-İş'e hâlâ deynekçilik yapan, ve Karabük işçisini bu işçi düşmanlarına çıkar karşılığı satmaya uğraşan bunlar.

7 — Ustabaşılara kumaş elbise yaptırmak için, işçinin aldığı elbiseyi ve ayakkabıyı kestiren yine bunlardır.

Bir yandan cehalet, bir yandan aşağılık duygusunun zebunu olan bunlar, inşallah bu seferki toplu sözleşme ile de işçinin sırtından gömleğini soymazlar.

ÖRNEK TOPLU SÖZLEŞMELER

(Başı S. 3 de)

BORÇ VERME:

Madde: 29 — Evvelden vukuu tahmin edilmeyen ve aileden birinin hastalığı v.s. gibi hallerde, ev yaptırma, evini tamir ettirme veya ev almak gibi hallerde işçinin müracaatı incelendikten sonra şirketçe avans verme talimatnamesine uygun olarak borç verme şeklinde bir yardımda bulunulabilir.

Madde: 30 — Yıllık ücretli izin: Yıllık ücretli izin süreleri işçilere kanunda yazılı nisbette verilir. Ancak yıllık izine çıkmadan evvel işçiye asgari haddi brüt 185 TL. den az olmamak üzere, bir haftalık ücretleri tutarında bir izin ikramiyesi verilir.

Ücretli izinler ve istirahatler:

Madde: 31 — İşçinin, ana, baba, eş ve çocuklarından birinin ölümü halinde 2 gün, çocuğunun sünneti halinde 1 gün, evlenmesi halinde 3 gün, eşinin doğum yapması halinde 2 gün ücretli izin verilir.

Ölüm halinde verilecek izin süresi işçinin talebi üzerine bir gün daha uzatılabilir. Ölüm halinde kıdem tazminatı, işçinin varislerine ödenir. Üç senelik asgari hizmet süresi aranmaz. Keza işverenin takdiri ile sözleşme dışı verilebilecek diğer ücretli izinlere ait liste sözleşmeye eklidir.

SÖZLEŞMEDEN EVVELKİ HAKLARIN SAKLILIĞI:

Madde: 36 — Bu sözleşmeye alınmamış olupta sözleşmeden evvel işçilerin sahip bulunduğu hak ve menfaatler saklıdır.

İşçi, Politika ve Gizli Rapor

(Başı S. 1 de)

için çaba gösterecektir. Bunun aksini kabullenmek, sendikacılığı kukla olarak görmek demektir. Türk sendikalarına ve Türk işçisine bu niteliği vermeye kimsenin hakkı yoktur.

Bu ve buna benzer olaylar bir kere daha kesinlikle ortaya koyuyor ki, Türk-İş' in 1952 yılından beri yürütmeye çalıştığı partiler üstü politika, ülkenin gerçekleri ve işçilerin ihtiyaçları ile bağdaşamamaktadır. Türk sendikaları önümüzdeki aylarda ve özellikle Türk-İş kongresinde bu ülke gerçeklerine aykırı düşen garip ve aynı zamanda etkisiz politik davranıştan vazgeçmezlerse Türkiye'de işçi hakları daha uzun seneler siyasî partilerin taviz makinesine ham madde olmaktan kurtulamıyacaktır.

Düşünmenin ve karar vermenin zamanı gelmiştir sanıyoruz.»

GREV KISITLANIYOR

Oleyis Hukuk Müşaviri, Avukat Halûk Faruk Erginsoy 6.9.1967 günkü Milliyette (Grev kısıtlanıyor) başlıklı yazısında «Bugünkü 275 sayılı kanuna göre, toplu sözleşmeye çağrılan bir işveren görüşmeyi kabul etmez ya da yapılan müzakereler olumlu sonuçlanmazsa işçiler grev yapma imkânına sahip olurlar. Görüşmeler olumlu sonuçlanır, sözleşme imzalanır. Fakat bu sözleşmede yazılı haklar işverence çiğnenirse, işçiler için grev hakkı yeniden doğar. Yeni tasarı işte bu ikinci halde işçilere grev hakkını vermemektedir» dedikten sonra, getirilmek istenen tasarının kimleri hoşnut etmek için hazırlandığı ve uygulamadan doğacak güçlükleri nedenleriyle anlatıldıktan sonra Anayasanın 47. maddesiyle bu tasarının çeliştiği belirtilmiştir. Sayın Halûk Faruk Erginsoy yazısına şöyle son vermiştir: «Gerçi Türkiye'de işçi hakları büyük zorlamalarla, işçinin direnişi ve dayanışı ile kazanılmış değildir. Böyle olmaması bazı çevrelerde bir kanunla verilenin, başka bir kanunla alınabileceği kanısını uyandırmamalıdır. Haklar eğer insanca yaşamanın gereklerinden doğmuşsa onlara el uzatılmaz, Türk işçisi bugün sahibi olduğu imkânlar için Avrupadaki benzeri gibi savaşmadı, gereğinde kavga çıkarmadı ise, bu onun herşeye kolayca katlanacağı anlamıyla yorumlanmamalı, daha çok bir olgunluğun, bir kararlı bekleyişin işaretleri olarak değerlendirilmelidir.

Böyle düşünen insanlar, hele de temel haklar ve orman konusu ile ilgili Anayasaya aykırı tasarlamalara karşı kamu oyundaki bilinçli direnişi gördükten sonra, gelecek için elbette fazla kaygu duymazlar. Ama ne olursa olsun zamanında bir değeri ve Türk insanının yapacağı, yapılmamış çok işi vardır.»

SENDİKA — Fikir ve Sanat Gazetesi

Sahibi : Türkiye Maden - İş Sendikası Karabük Bölge Merkez Şubesi adına : Nuri Kara

Bu sayıda sorumlu yönetmen: Remzi İnanç

Yönetim Yeri : Hürriyet Caddesi, No: 86, Maden - İş Sendikası, *Karabük*

Dizgi ve Baskı : Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti. *Ankara*